

Басанець А.В.

Державний торговельно-економічний університет

Науковий керівник: Сонюк О.В.

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
правового забезпечення безпеки бізнесу

Державний торговельно-економічний університет
м. Київ

ПРАВОВІ ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ КОРПОРАТИВНОМУ ШАХРАЙСТВУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Корпоративне шахрайство є суттєвою дестабілізуючою загрозою для бізнесу. Воно стосується вчинених дій з обману, порушення положень компанії та зловживання довірою з метою отримання неправомірної вигоди, що спричинили матеріальний або іміджевий збиток компанії чи інтересам її власників. Враховуючи конкурентне глобальне бізнес-середовище сучасного світу, інциденти корпоративного шахрайства можуть відбуватися з різних причин. Наприклад, через використання конфіденційної інформації або доступу до активів компанії з метою завдати шкоди компанії чи власного збагачення.

Юридична компанія «АРМАДА», заснована у 2017 році, об'єднує понад 40 висококваліфікованих експертів і є лідером у сфері юридичного супроводу бізнесу. Компанія орієнтована на бізнес і спеціалізується на обслуговуванні підприємств у різних галузях та неодноразово отримувала високу оцінку в професійних рейтингах.

За результатами опитування, яке АРМАДА провела у 2023 р. серед 400 генеральних директорів компаній у всьому світі було виявлено, що основними факторами, що збільшують ризик внутрішніх корпоративних злочинів, були кібербезпека та джерела даних (33%). Інші важливі фактори включали фінансовий тиск (16%), вплив на корпоративну культуру (14%), посилення регуляторних заходів (13%) та геополітичну напругу (12%). Опитування охоплювало керівників з різних країн і галузей, щоб зрозуміти, які фактори впливали на виникнення корпоративного шахрайства [1].

Кримінально-правова характеристика надає певні джерела інформації щодо злочинів, зазначених у статті 190 КК України «Шахрайство» [2]. Однак, корпоративне шахрайство прямо не визначається законодавством України, але охоплюється різними положеннями ККУ.

Для протидії корпоративному шахрайству існує декілька типів методу контролю та процедур, які дозволені законом. Закон України "Про запобігання корупції" [3], зокрема стаття 62 «Антикорупційна програма юридичної особи» цього закону говорить про обов'язковість впровадження антикорупційних програм для певних підприємств та організацій, включаючи ті, які беруть участь у державних закупівлях або є великими суб'єктами господарювання.

Один з найпоширеніших методів, який застосовують для протидії корпоративному шахрайству, передбачає впровадження незалежної системи перевірок, оскільки завдяки регулярному та об'єктивному аналізу роботи можна виявити помилки або шахрайські дії. Інший метод має на меті документальний контроль для запобігання підробці або модифікації документів. Також застосовуються фізичні засоби контролю та охорони для захисту матеріальних активів і ресурсів від крадіжок, псування або несанкціонованого доступу. Окрім цього, на підприємствах встановлюються системи чітких повноважень для здійснення важливих операцій та їх підтвердження відповідними посадовими особами. Це, в свою чергу, унеможливає одностороннє прийняття важливих фінансових рішень і знижує ризик шахрайських дій. Разом з тим,

запроваджується розподіл обов'язків або подвійний контроль для запобігання концентрації важливих повноважень в одних руках і уникнення конфлікту інтересів.

Ми погоджуємося з думкою Шевцова про визначення основних видів корпоративного шахрайства: корупція, привласнення активів та шахрайство з фінансовою звітністю [4, с.65].

На наш погляд зазначеним загрозам можна протидіяти використовуючи положення КК України, які передбачають відповідальність за різні форми фінансових зловживань. Стаття 191 КК України «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» застосовується до випадків, коли працівники підприємства використовують своє службове становище для заволодіння майном компанії. Корупційні дії в корпоративному управлінні, коли особа намагається отримати неправомірну вигоду шляхом підкупу керівників або інших службових осіб підприємства охоплюється статтею 368-3 КК України «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми». Для розслідування ж випадків, коли працівники або керівництво компанії вносять неправдиві відомості до фінансових звітів або інших документів з метою приховати фінансові махінації, застосовується стаття 220-2 КК України «Фальсифікація фінансових документів та звітності фінансової організації»

Також ефективним інструментом захисту інтересів і активів компанії буде побудова ефективної системи управління. Без цього механізми контролю залишаються лише на рівні документації. В свою чергу, ефективна система управління починається з рішення ТОП менеджменту компанії не допускати неправомірних дій. Коли співробітники спостерігають за тим, як керівництво переосмислює внутрішній контроль, створює політику та контролює її дотримання, це не лише є чітким розумінням про те, що ці засоби контролю важливі та цінуються, але й також передає, що компанію складно обманути

Таким чином, підсумовуючи, можна сказати, що корпоративне шахрайство становить серйозну загрозу для будь-якого підприємства та галузей. Оскільки, це призводить до значних збитків, шкоди репутації та юридичних проблем для компаній. В загальному, боротьба з шахрайством в компанії, як правило, вимагає комплексного підходу, тому що лише система з комплексними правовими, адміністративними та технічними заходами може забезпечити надійний захист від розкрадань і сприяти довгостроковій стабільності та успіху компанії.

Список використаних джерел:

1. Дасюк В. Внутрішнє корпоративне шахрайство: які злочини найбільш розповсюджені. Київ. Юридична компанія «АРМАДА», 2024. URL: <https://armada.law/blog/vnutrishnye-korporatyvne-shahrajstvo-yaki-zlochyny-najbilsh-rozpovsyudzheni/>
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 190. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/conv#n1263>
3. "Про запобігання корупції": Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст. 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/conv#n658>
4. Шевцов І. (2019) Корпоративне шахрайство в українських компаніях. Розпізнати і запобігти. Довідник економіста, №6, ст. 64-68. URL: <https://sk.ua/wp-content/uploads/2019/06/Шевцов.pdf>